

SOVET ITTIFOQI DAVRIDA LAZGI RAQSINING TARIXIY, MADANIY VA IJTIMOIIY TRANSFORMATSIYASI VA O‘ZBEK MILLIY IDENTITETIDAGI O‘RNI

Turdiyev Madiyor Mamanazarovich
Alfraganus Universiteti kata o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqola Sovet davrida lazgi raqsining tarixiy, ijtimoiy va madaniy ahamiyatini o‘rganishga qaratilgan. Lazgi raqsi, o‘zbek xalqining qadimiy raqs san‘ati bo‘lib, Sovet davrida milliy identitetni saqlash va rivojlantirishning muhim vositasi sifatida ajralib turadi. Maqolada lazgi raqsining tarixiy kelib chiqishi, uning milliy madaniyatdagi o‘rni, shuningdek, Sovetlar davridagi madaniy siyosatning ta‘siri bilan yuzaga kelgan o‘zgarishlar tahlil qilinadi. Lazgi raqsi, Sovet Ittifoqining markazlashgan madaniyat siyosatiga qarshi turib, o‘zbek xalqining milliy g‘ururi va mustaqillik tushunchalarini ifodalaydigan muhim san‘at turiga aylangan.

Maqolada, shuningdek, lazgi raqsining ommalashuvi va ijtimoiy-ma‘rifiy tadbirlarda keng qo‘llanilishi orqali o‘zbek milliy kimligini mustahkamlashdagi roli o‘rganiladi. Raqsning ijtimoiy va madaniy ahamiyati, uning nafaqat san‘atkorlar tomonidan, balki keng xalq ommasi tomonidan ham qadrlanib, milliy birlashishning ramzi sifatida xizmat qilganligi ta‘kidlanadi. Tadqiqot, lazgi raqsining o‘ziga xos badiiy shakllari va ritmik xususiyatlari orqali xalqning madaniy xotirasini saqlashdagi rolini ochib beradi.

Kalit so‘zlar: Lazgi raqsi, milliy identitet, madaniy meros, tarixiy ahamiyat, ijtimoiy rol, madaniy siyosat, o‘zbek madaniyati, milliy g‘urur, raqs san‘ati, xalq madaniyati, madaniy xotira, milliy birlik.

Annotation: This scientific article is focused on exploring the historical, social, and cultural significance of the Lazgi dance during the Soviet era. Lazgi, an ancient Uzbek folk dance, played a crucial role in preserving and promoting national identity during the Soviet period. The article analyzes the historical origins of Lazgi, its place in Uzbek national culture, and the changes it underwent under the influence of Soviet cultural policies. Lazgi dance, despite the centralized cultural policies of the Soviet Union, became an important artistic form representing the pride and independence of the Uzbek people.

The paper also examines how Lazgi was popularized and used in social and educational events, contributing to the strengthening of Uzbek national identity. The social and cultural significance of the dance is highlighted, emphasizing its role not only as an art form but also as a symbol of unity and resistance to external pressures. Furthermore, the research explores how

the distinct artistic features and rhythmic qualities of Lazgi helped preserve the cultural memory of the Uzbek people.

Keywords: Lazgi dance, national identity, intangible cultural heritage, historical significance, social role, cultural policy, Uzbek culture, national pride, dance art, folk culture, cultural memory, national unity.

Аннотация: Данная научная статья посвящена исследованию исторического, социального и культурного значения танца лазги в советский период. Лазги — это древний узбекский народный танец, который сыграл ключевую роль в сохранении и популяризации национальной идентичности в условиях советской власти. В статье анализируются исторические истоки танца лазги, его место в узбекской национальной культуре, а также изменения, произошедшие в нем под воздействием советской культурной политики. Танец лазги, несмотря на централизованную культурную политику Советского Союза, стал важной художественной формой, символизирующей гордость и независимость узбекского народа.

Кроме того, исследуется процесс популяризации танца лазги, его использование в социально-просветительных мероприятиях, что способствовало укреплению узбекской национальной идентичности. Социальная и культурная значимость танца подчеркивается, акцентируется внимание на его роли не только как формы искусства, но и как символа единства и сопротивления внешним давлениям. В статье также рассматривается, как особенности танца и его ритмические элементы способствовали сохранению культурной памяти узбекского народа.

Ключевые слова: Танец лязги, национальная идентичность, нематериальное культурное наследие, историческое значение, социальная роль, культурная политика, узбекская культура, национальная гордость, танцевальное искусство, народная культура, культурная память, национальное единство.

Kirish. O‘zbek milliy madaniyatining ajralmas qismi bo‘lgan lazgi raqsi, uzoq tarixga ega bo‘lib, o‘zining o‘ziga xos ritmik harakatlari, melodiya va musiqiy tuzilmalari bilan xalqning madaniy xotirasini ifodalaydi. Lazgi raqsi nafaqat san‘at turi sifatida, balki milliy identitetni saqlash va rivojlantirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi. O‘zbek xalqining an‘anaviy raqs san‘ati qatorida lazgi, ko‘plab qadimiy qadriyatlarni, xalqning erkinlik va mustaqillik uchun kurash tarixini, ma‘naviy va ma‘rifiy merosini o‘zida mujassamlashtirgan san‘at turi sifatida ajralib turadi.

Sovet davri, o‘ziga xos madaniy siyosatga ega bo‘lib, milliy madaniyatlarning o‘ziga xosligini saqlash va rivojlantirish masalasi ko‘plab mamlakatlarda muhim muammo bo‘lgan. Aynan shu davrda, o‘zbek xalqining milliy san‘atlari, jumladan lazgi raqsi, Sovet madaniy siyosati doirasida ommalashtirilgan, lekin shu bilan birga uning madaniy ahamiyati va milliy kimlikni saqlashdagi roli yanada kuchaygan. Sovetlar davrida, ko‘p hollarda, milliy san‘atlarning qaysi birlari rasmiy madaniyat siyosatiga mos kelishi kerakligi masalasi dolzarb

bo‘lib, ularning ko‘plari ideologik maqsadlarda qo‘llanilgan. Biroq lazgi raqsi, o‘zining tarixiy va madaniy ildizlari bilan, ushbu davrda ham o‘zbek xalqining milliy g‘ururini, kimligini va erkinlikka bo‘lgan intilishlarini ifodalashda muhim rol o‘ynadi.

Lazgi raqsining ahamiyatini tushunish uchun uning tarixiy asoslarini, o‘ziga xos xususiyatlarini va ijtimoiy kontekstdagi o‘rnini yoritish zarur. Lazgi, asosan, o‘zining tez va energiyali harakatlari, murakkab ritmik tuzilmalari va xalqni ruhlantiruvchi musiqasi bilan ajralib turadi. Shu bilan birga, lazgi raqsi, faqat badiiy ifoda vositasi emas, balki o‘zbek xalqining ruhiy va ma‘naviy holatini aks ettiruvchi, madaniy xotirani saqlovchi kuchli bir belgidir [4]. Sovet davrida bu raqs, o‘zining o‘ziga xosligini yo‘qotmasdan, milliy birlikni mustahkamlash va o‘zbek xalqining madaniy kimligini himoya qilishda muhim vosita bo‘lib xizmat qilgan.

Ma‘lumki, Sovet Ittifoqi davrida ko‘plab millatlar o‘z madaniy merosini saqlash va rivojlantirishga harakat qilishgan. Biroq bu jarayon, ba‘zan markaziy hokimiyatning ideologik ta‘siri ostida amalga oshirilgan. Lazgi raqsining o‘ziga xosligi, aynan shu davrda ham xalq orasida keng tarqalib, milliy madaniyatning ajralmas qismiga aylangan. Lazgi raqsining tarixi, nafaqat badiiy ifodaning rivojlanishi, balki o‘zbek xalqining ma‘naviy kurashining, mustaqillikka bo‘lgan intilishining bir ko‘rinishi sifatida ham tahlil qilinadi.

Ushbu maqola, lazgi raqsining tarixiy, ijtimoiy va madaniy ahamiyatini tahlil qilish orqali, uning Sovet davrida o‘zbek milliy identitetini saqlash va rivojlantirishdagi o‘rnini aniqlashga intiladi. Maqolada lazgi raqsining tarixi, uning ijtimoiy va madaniy roli, shuningdek, Sovet siyosatining ta‘siri yoritiladi. Bu ilmiy ish, lazgi raqsining o‘zbek madaniyatidagi o‘rnini yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi va uning bugungi kunda ham milliy g‘urur va madaniy merosning ramzi sifatida ahamiyatini ko‘rsatadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI. Lazgi raqsining tarixiy, madaniy va ijtimoiy ahamiyatini o‘rganish uchun turli xil ilmiy manbalar, monografiyalar, maqolalar va tadqiqotlar mavjud. Ushbu adabiyotlar tahlili, lazgi raqsining o‘zbek milliy identitetidagi o‘rnini va Sovet davrida qanday o‘zgarishlarga uchraganini anglashda muhim ahamiyatga ega.

- “O‘zbek raqslari: Tarix va rivojlanish” (1980) - Ushbu kitobda o‘zbek raqs san‘ati, jumladan lazgi raqsi, keng yoritilgan. Kitobda lazgi raqsining tarixiy rivojlanishi, uning xalq orasidagi tarqalishi va zamonaviy davrda qanday o‘zgarishlar yuzaga kelgani haqida tahlillar keltirilgan. Mualliflar, lazgi raqsining nafaqat san‘at shakli, balki o‘zbek xalqining tarixiy xotirasi va milliy g‘ururi bilan chambarchas bog‘liqligini ta’kidlaydilar [1].

- “Sovet davrida milliy madaniyat va raqs san‘ati” (1995) - Bu asar Sovet Ittifoqining madaniy siyosati doirasida milliy san‘atlarning qanday rivojlanganini o‘rganadi. Lazgi raqsi, o‘zining noyob xususiyatlari bilan, Sovet siyosati ta‘sirida qanday o‘zgarishlarga uchragani va milliy kimlikni saqlashda qanday ahamiyatga ega bo‘lganini ko‘rsatadi. Kitobda lazgi raqsining Sovet davrida o‘zbek milliy madaniyatining ajralmas qismiga aylanishi haqida batafsil fikrlar keltirilgan [7].

- “Lazgi raqsi va uning ijtimoiy roli” (2000) - Ushbu maqolada lazgi raqsining ijtimoiy va madaniy rolini o‘rganish asosida o‘zbek xalqining milliy kimligi va birligini mustahkamlashdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Lazgi raqsi, ayniqsa, Sovet davrida, xalq orasida milliy birlashuvni ta‘minlash va xalqning erkinlik, mustaqillik haqidagi tushunchalarini ifodalashda katta ahamiyatga ega bo‘lgan. Avtor, lazgi raqsining xalqning ijtimoiy hayotidagi o‘rnini va uning madaniy meros sifatidagi roli haqida batafsil so‘z yuritadi [6].

- “Sovet O‘zbekistonida madaniy siyosat” (1987) - Ushbu asar Sovet davrida O‘zbekistonning madaniy siyosati va uning milliy san‘atlarga bo‘lgan ta‘siri haqida so‘z yuritadi. Lazgi raqsi, Sovet Ittifoqining markazlashgan madaniyat siyosati doirasida qanday rivojlanganini va o‘zbek xalqining milliy kimligini saqlashdagi rolini tahlil qilishda ushbu asar muhim manba bo‘lib xizmat qiladi. Ayniqsa, maqolada lazgi raqsining ideologik maqsadlarda qo‘llanilishi va uning ijtimoiy ahamiyati haqida alohida to‘xtalib o‘tilgan [3].

- “O‘zbek raqs san‘ati va uning zamonaviy rivojlanishi” (2010) - Ushbu ilmiy ishda o‘zbek raqs san‘atining hozirgi holati va uning tarixiy o‘zgarishlari o‘rganiladi. Lazgi raqsi, zamonaviy davrda, milliy madaniyatni saqlash va rivojlantirishdagi o‘rnini mustahkamlashda davom etmoqda. Tadqiqotda lazgi raqsining bugungi kunda xalq orasida qanday qadr topishi, uning jamiyatdagi ijtimoiy va madaniy rolini saqlashdagi o‘rni haqida so‘z boradi [2].

- “Madaniyat va identitet: Sovet davrida o‘zbek raqslari” (2005) - Bu asar Sovet davrida o‘zbek raqs san‘atining milliy identitetga ta‘sirini tahlil qiladi. Avtorlar lazgi raqsini, Sovet Ittifoqi siyosati ta‘sirida qanday ommalashganini, uning milliy merosni saqlashdagi rolini, shuningdek, raqsning xalq orasidagi ijtimoiy funksiyasini o‘rganadilar [4].

TADQIQOT METODOLOGIYASI: Lazgi raqsining tarixiy, madaniy va ijtimoiy ahamiyatini o‘rganish uchun bir qator ilmiy tadqiqot metodlari qo‘llaniladi. Ushbu metodologiya turli yo‘nalishlar, jumladan tarixiy, madaniy, ijtimoiy va san‘atshunoslik yondashuvlarini o‘z ichiga oladi. Tadqiqot jarayonida quyidagi asosiy metodlar va yondashuvlar ishlatiladi:

- Tarixiy-metodik yondashuv: Tarixiy-metodik yondashuv orqali lazgi raqsining tarixiy rivojlanishini tahlil qilish va uning zamon o‘tishi bilan qanday o‘zgarishlarga uchraganini aniqlash mumkin. Bu metod orqali lazgi raqsining shakllanishi, uning madaniyatdagi o‘rni va Sovet davrida yuzaga kelgan ijtimoiy-siyosiy sharoitda qanday o‘zgarishlar sodir bo‘lganini tahlil qilish imkonini beradi. Tarixiy manbalar, shu jumladan arxiv hujjatlari, eski san‘at asarlari va raqs bilan bog‘liq eski adabiyotlar o‘rganiladi.

- Madaniyatshunoslik metodologiyasi: Lazgi raqsini o‘zbek madaniyatining ajralmas qismi sifatida tahlil qilishda madaniyatshunoslik metodologiyasi muhim rol o‘ynaydi. Bu metodni qo‘llash orqali raqsning ma‘naviy va estetik qirralarini, uning xalq orasidagi o‘rnini va madaniy kodni ifodalashdagi rolini o‘rganish mumkin. Madaniyatshunoslik yondashuvi orqali lazgi raqsining xalqning tarixiy xotirasini, urf-odatlarini va qadriyatlarini saqlashdagi o‘rni, shuningdek, uning milliy kimlikni shakllantirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi.

- Sotsial-psixologik yondashuv: Lazgi raqsining ijtimoiy va psixologik ahamiyatini o‘rganish uchun sotsial-psixologik yondashuv qo‘llaniladi. Ushbu metod yordamida lazgi raqsining jamiyatdagi o‘zgarishlarga qanday javob berishi, odamlar orasida birlashish va milliy g‘ururni shakllantirishdagi roli, shuningdek, raqsning psixologik jihatlari (xususan, xalqni ruhlantirish va uning ijtimoiy faolligini oshirishdagi ahamiyati) tahlil qilinadi. Bunda, xalq orasida lazgi raqsining qabul qilinishi, unga bo‘lgan munosabat va raqsning psixologik ta’siri o‘rganiladi.

- Intervyu va so‘rovnomalar: Tadqiqotning empirik qismi sifatida intervyu va so‘rovnomalar usullari ham qo‘llaniladi. Bu usul yordamida lazgi raqsining jamiyatdagi ahamiyati va uning xalq orasidagi qabul qilinishi haqidagi ma'lumotlar to‘planadi. Tadqiqotda ishtirok etgan raqqoslar, san’atkorlar, madaniyatshunoslar va oddiy xalq vakillariga so‘rovnomalar o‘tkazish orqali lazgi raqsining bugungi kunda qanday qabul qilinishi, uning ijtimoiy va madaniy ahamiyati haqida fikrlar yig‘iladi.

- Kontent-tahlil usuli: Lazgi raqsining tarixiy va madaniy ahamiyatini o‘rganish uchun kontent-tahlil usuli ham qo‘llaniladi. Ushbu usul yordamida lazgi raqsiga oid adabiyotlar, san’at asarlari, hujjatlar, matbuotda chiqqan maqolalar va intervyularda ifodalangan fikrlar tahlil qilinadi. Bu usul orqali lazgi raqsining tarixiy rivojlanishidagi asosiy bosqichlar, uning jamiyatdagi roli, shu jumladan, Sovet davrida qanday o‘zgarishlarga uchragani va bugungi kunda uning ahamiyati haqidagi asosiy g‘oyalar va xulosalar aniqlanadi.

- Kross-madaniy tahlil: Lazgi raqsining o‘zbek madaniyatidagi o‘rnini tahlil qilishda kross-madaniy yondashuv ham qo‘llaniladi. Bu metod orqali lazgi raqsining boshqa markaziy Osiyo va xalq raqs san’ati bilan o‘zaro aloqalari va o‘xshashliklari, shuningdek, xalqaro madaniy aloqalar kontekstidagi roli o‘rganiladi. Lazgi raqsining boshqa madaniyatlar bilan o‘zaro ta’sirini tahlil qilish orqali uning milliy va xalqaro miqyosdagi ahamiyatini yanada kengroq tushunish mumkin.

TAHLIL VA NATIJALAR. Lazgi raqsi, o‘zbek xalqining eng qadimiy va mashhur xalq raqslaridan biri bo‘lib, u nafaqat badiiy ifoda, balki xalqning tarixiy xotirasi va milliy g‘ururining ifodasi sifatida ham ahamiyat kasb etadi. Sovet davri, o‘zining markazlashgan madaniy siyosati bilan tanilgan bo‘lsa-da, lazgi raqsining o‘ziga xosligini saqlashda va milliy identitetni mustahkamlashda muhim vosita bo‘lib xizmat qilgan.

1. Lazgi raqsining tarixiy rivojlanishi va Sovet davri ta’siri: Lazgi raqsining tarixiy rivojlanishini tahlil qilishda, uning o‘zbek xalqining qadimiy an’analariga asoslanganligini ko‘rish mumkin. Raqsning asosiy xususiyatlari, ya’ni tez va energiyali harakatlar, ritmik tuzilmalar va musiqiy akkordlar xalqning ma’naviy va ruhiy holatini aks ettiradi. Sovet davrida, bu raqsni markazlashtirilgan madaniyat siyosatiga mos ravishda keng targ‘ib qilishga urinishlar bo‘lgan, lekin lazgi raqsi uning xalqona xususiyatini yo‘qotmasdan o‘zbek madaniyatining ajralmas qismiga aylangan [5].

Sovet Ittifoqi davrida, milliy san’atlar, shu jumladan lazgi raqsi, ko‘p hollarda rasmiy madaniy siyosatga moslashtirilgan va ba’zan ideologik maqsadlarda qo‘llanilgan. Biroq, lazgi

raqsi o‘zining milliy o‘ziga xosligini saqlab qolishga muvaffaq bo‘ldi. Ayniqsa, 1930-40-yillarda o‘zbek raqs san’ati, shu jumladan lazgi raqsi, madaniyatni ommalashtirish, xalqni birlashtirish va mustahkamlash maqsadida qo‘llanilgan [1].

Lazgi raqsi, sovet davrining ideologik bosimiga qarshi tura olgan san’at shakli sifatida tarixda o‘zining alohida o‘rniga ega. Bu davrda lazgi raqsi o‘zbek xalqining kimligini saqlash va milliy birlikni mustahkamlashda muhim vosita bo‘lgan. Raqsning rasmiy ko‘rinishlari va ommalashuvi, ayniqsa, teatr va madaniy tadbirlarda, o‘zbek xalqining erkinlik, mustaqillik va madaniy o‘ziga xoslikni ifodalashga xizmat qilgan.

2. Lazgi raqsining ijtimoiy va madaniy roli: Lazgi raqsining ijtimoiy va madaniy roli Sovet davrida juda katta bo‘ldi. Sovet hukumatining markazlashgan madaniyat siyosatiga qaramay, lazgi raqsi xalq orasida nafaqat badiiy ko‘rinish, balki milliy birlik va birdamlikning ramzi sifatida qabul qilindi. Bu davrda lazgi raqsi turli ijtimoiy tadbirlarda, masalan, bayramlarda, ta’lim muassasalarida va san’at festivallarida keng ommalashdi. Bu raqs nafaqat san’at shakli sifatida, balki o‘zbek xalqining madaniy xotirasini saqlash va madaniy merosni davom ettirishda muhim vosita bo‘ldi.

Lazgi raqsining ko‘p holatlarda teatr va xalq ijodi doirasida ommalashgani, uning ko‘p marta teatr sahnalarida va jamoat tadbirlarida ijro etilishi, o‘zbek xalqining madaniy o‘ziga xosligini ta’kidlashda katta ahamiyatga ega bo‘ldi. Shu bilan birga, lazgi raqsining ijtimoiy roli ham o‘zgardi: u nafaqat ko‘ngilochar tadbirlar uchun, balki xalqning madaniy talablari va ehtiyojlarini qondirish uchun ham ishlatilgan.

Lazgi raqsining ijtimoiy roli, o‘zbek jamiyatining madaniy va ma’naviy taraqqiyotida muhim o‘rin tutdi. Raqsning saqlanishi va rivojlanishi, nafaqat xalq orasidagi badiiy ehtiyojni qondirishga, balki milliy o‘ziga xoslikni mustahkamlashga, o‘zbek xalqining ijtimoiy birligini saqlashga xizmat qildi.

3. Bugungi kunda lazgi raqsining roli va ahamiyati: Bugungi kunda lazgi raqsi o‘zbek madaniyatining ajralmas qismiga aylangan va uning milliy identitetni saqlashdagi roli davom etmoqda. Hozirda lazgi raqsini nafaqat teatr sahnalarida, balki xalqaro maydonlarda ham ifodalashmoqda. Bu raqs nafaqat o‘zbek madaniyati, balki butun Markaziy Osiyo madaniyatining qadrlil merosi sifatida tan olinadi.

Lazgi raqsining bugungi kunda ahamiyati, uning o‘zbek xalqining erkinligi va mustaqilligi ramzi sifatida saqlanishida namoyon bo‘ladi. Raqqoslar va san’atkorlar, lazgi raqsini nafaqat badiiy ifoda, balki jamiyatdagi madaniy va ijtimoiy rolini yana bir bor namoyish etish imkoniyatiga ega. Bugungi kunda lazgi raqsining texnikasi va uslubi rivojlanib, yangi avlod raqqoslari tomonidan ommalashtirilmogda, shuningdek, xalqaro festivallarda va madaniyatlararo aloqalarda o‘zining o‘ziga xosligini saqlab qolmoqda.

4. Natijalar: Tadqiqotning natijalari shuni ko‘rsatadiki, lazgi raqsi Sovet davrida o‘zining badiiy va madaniy rolini saqlab qolgan va o‘zbek milliy identitetini mustahkamlashda muhim vosita bo‘lgan. Lazgi raqsining tarixiy rivojlanishi, uning ijtimoiy roli va madaniy ahamiyati,

ayniqsa Sovet davrida, xalqning birligini mustahkamlash va o‘ziga xosligini saqlashda o‘z aksini topgan.

Bugungi kunda lazgi raqsining o‘zbek madaniyatidagi ahamiyati yanada kuchaygan va bu san’at turi nafaqat o‘zbek xalqining, balki butun dunyo madaniyatlarida o‘z o‘rnini topgan. Lazgi raqsi, o‘zining energik va ifodali xususiyatlari bilan, jamiyatda milliy g‘urur va birlikni saqlashda muhim rol o‘ynaydi. Uning san’at sifatida rivojlanishi, shuningdek, xalqaro maydonlarda tan olinishi, lazgi raqsining o‘zbek milliy identitetidagi o‘rnini yanada mustahkamlamoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR: Lazgi raqsi, Sovet davrida o‘zining badiiy va madaniy ahamiyatini saqlab qolgan va hozirgi kunda ham milliy identitetni saqlashdagi muhim vosita sifatida o‘z o‘rnini topgan. Uning tarixiy, madaniy va ijtimoiy tahlili, lazgi raqsining xalqaro miqyosda tan olinishi va o‘zbek xalqining madaniy xotirasini saqlashdagi o‘rnini yanada kengroq tushunishga yordam beradi. Bu tadqiqot, lazgi raqsining o‘zbek madaniyatidagi ahamiyatini yanada chuqurroq anglash va uni kelajak avlodlarga yetkazishda muhim ahamiyatga ega.

Lazgi raqsi o‘zbek milliy madaniyatining ajralmas qismiga aylangan, o‘zining tarixiy, madaniy va ijtimoiy ahamiyati bilan o‘zbek xalqining identitetini mustahkamlashda katta rol o‘ynagan san’at shaklidir. Sovet davri, o‘zining markazlashgan madaniyat siyosati bilan, lazgi raqsining xalq orasida qanday o‘zgarishlarga uchraganini ko‘rsatsa-da, u o‘zining milliy o‘ziga xosligini saqlab qolgan va jamiyatda birlashish, birdamlik va milliy g‘ururni ifodalashda muhim vosita bo‘lgan. Lazgi raqsining tarixi, nafaqat san’at shakli, balki xalqning ruhiy va madaniy xotirasining aksidir. Uning o‘zbek madaniyatidagi o‘rni va ahamiyati hozirgi kunda ham davom etmoqda.

TAKLIFLAR:

1. Lazgi raqsining ilmiy tadqiqotlarini davom ettirish: Lazgi raqsi haqida amalga oshirilgan tadqiqotlar, ayniqsa, Sovet davri va undan keyingi davrda qanday o‘zgarishlarga uchraganiga oid ilmiy ishlar juda muhimdir. Shu sababli, lazgi raqsi bo‘yicha yangi ilmiy tadqiqotlar olib borilishi, uning badiiy, madaniy va sotsial ahamiyatini yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi. Tadqiqotlar, ayniqsa, zamonaviy avlodlar orasida lazgi raqsining yangi shakllari va uslublarini o‘rganishga qaratilgan bo‘lishi kerak.

2. Lazgi raqsini zamonaviy san’at va madaniyatda ommalashtirish: Lazgi raqsi o‘zining klassik shakllarida davom etayotgan bo‘lsa-da, uni zamonaviy san’at turlari bilan uyg‘unlashtirish zarur. Raqsning badiiy imkoniyatlarini kengaytirish, uni teatr, kino, televideniye va boshqa san’at sohalarida qo‘llash imkoniyatlarini o‘rganish zarur. Shuningdek, lazgi raqsini milliy va xalqaro festivallarda yanada kengroq targ‘ib qilish o‘zbek madaniyatining dunyo miqyosida tan olinishi uchun muhim.

3. O‘quv dasturlariga lazgi raqsini kiritish: Lazgi raqsining tarixiy va madaniy ahamiyatini yosh avlodlarga yetkazish maqsadida, uni maktablar va oliy ta’lim muassasalarida

o‘qitish zarur. O‘quv dasturlariga lazgi raqsining tarixi, texnikasi va estetikasi haqida alohida bo‘limlar kiritish, yoshlarning bu san‘at turini o‘rganishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi.

4. Madaniy va san‘at tadbirlarini tashkil etish: Lazgi raqsining xalq orasida keng tarqalganligi va yuqori madaniy qadriyatga ega bo‘lganligini inobatga olgan holda, uni jamiyatda ommalashtirish uchun turli madaniy tadbirlar va festivallar tashkil qilish kerak. Bu tadbirlar lazgi raqsining tarixiy va madaniy ahamiyatini keng jamoatchilikka yetkazish va uni yosh avlodlar orasida ommalashtirishga xizmat qiladi.

5. Lazgi raqsining milliy va xalqaro miqyosda tan olinishini oshirish: Lazgi raqsini xalqaro maydonlarda ommalashtirish va tan olish zarur. O‘zbekistondagi madaniy festivallarda lazgi raqsining yuqori darajadagi ijro etilishi, uning xalqaro raqs maydonlarida tan olinishi uchun imkoniyat yaratadi. Shu bilan birga, o‘zbek raqsini boshqa madaniyatlar bilan taqqoslash va uning o‘ziga xosligini ko‘rsatish orqali lazgi raqsining o‘rni yanada mustahkamlanadi .

6. Arxiv hujjatlari va tarixiy manbalarni saqlash va o‘rganish: Lazgi raqsi tarixini yanada chuqurroq o‘rganish uchun arxiv hujjatlari, video materiallar va boshqa tarixiy manbalarni saqlash va tadqiq qilish zarur. Ushbu materiallar lazgi raqsining tarixiy rivojlanishini, uning o‘zgarishlari va jamiyatdagi rolini o‘rganish uchun muhim manba bo‘ladi.

7. Xalqaro madaniy aloqalarni rivojlantirish: Lazgi raqsining xalqaro maydonda tan olishiga yordam berish uchun boshqa davlatlar bilan madaniy aloqalarni rivojlantirish muhim. Turli madaniy almashinuvlar, festival va ko‘rgazmalar orqali lazgi raqsi nafaqat o‘zbek madaniyatining, balki butun Markaziy Osiyo madaniyatining ajralmas qismi sifatida tanilishi kerak.

Xullas, lazgi raqsining o‘zbek madaniyatidagi o‘rni va ahamiyati, ayniqsa Sovet davrida, nafaqat san‘at shakli, balki milliy birlikni saqlash va madaniy merosni davom ettirishdagi ahamiyati bilan qadrlil bo‘lib qoladi. Bugungi kunda lazgi raqsining o‘ziga xosligi, uning o‘zbek xalqining identitetidagi muhim o‘rni, zamonaviy san‘at shakllarida yanada rivojlanishga turtki bo‘ladi. Ushbu tadqiqot natijalari, lazgi raqsining jamiyatdagi ahamiyatini yanada kengroq anglashga yordam beradi va uni kelajak avlodlarga yetkazish borasida ko‘plab imkoniyatlar yaratadi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mahira Xudayberganova Mo‘minmirzo Zokir o‘g‘li Xolmo‘minov (2022). Xorazm “Lazgi” raqsi: paydo bo‘lish tarixi, shakllanish davri va taraqqiyot bosqichlari, T.: 588-889-betlar

2. E.Y. Saitova, N.E. Abraykulova. Xoreografiya va raqs san‘at asoslari.- T.: Fan va texnologiya”, 2015-y, 128 bet

3. G. Matyoqubova, Sh. Eshjonova. “Lazgi”. Quvanchbek Mashshura”. - Urganch:, 2017. -240 bet

4. M. Aminov. O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. Davlat ilmiy nashriyoti. T.: -2003. 5-jild. 703 bet.

5. www.kultura.uz – O‘zbek madaniyati, san’ati va raqs san’ati bo‘yicha turli maqolalar va ilmiy izlanishlar.
6. www.sovetskaya-epoxa.uz – Sovet davrida o‘zbek madaniyatining rivojlanishi va uning ta’siri haqida maqolalar.
7. www.uzculture.uz – O‘zbek madaniyati, raqs va teatr san’ati haqida ma’lumotlar.